

Årsberetning 2025

for Danmarks Naturfredningsforening på Mors.

Det har været et meget spændende år med store og vigtige forhandlinger, som vi i DN Morsø vurderer at være overordentligt positive for naturudviklingen, hvis de politiske forhandlinger udmøntes i reel handling og krav om en ændret arealdisponering – dvs. vi ser frem mod mere natur, renere vandmiljø og en markant indsats på klimaområdet.

Her tænkes naturligvis på Den Grønne Trepert

Vi har haft en rigtig travl sommer. Der skulle afleveres projektforslag til Morsø Kommune og Lokal trepart Limfjorden inden august. Det lykkedes os, og det var vigtigt for os.

I løbet af året har der været mange og svære sager at tage sig af i arbejdet for naturen, som vi vil komme nærmere ind på i årsberetningen: Årets vigtigste lokale indsatser

Drikkevand

Grundvandsbeskyttelse.

Danmarks Naturfredningsforening ser meget gerne at man i Kommuneplanen udpeger og opretter store grundvandsparker i Morsø Kommune.

Drikkevand fri for pesticider er under pres. I mere end halvdelen af alle landets drikkevandsboringer bliver der fundet pesticidrester. Derfor er der brug for handling nu for at sikre og beskytte adgangen til rent drikkevand for fremtidens generationer.

Hvad er en grundvandspark? En grundvandspark er et område hvor det primære formål er at ”dyrke” rent drikkevand. Alle aktiviteter, der har risiko for at forurene drikkevandet, skal derfor ophøre indenfor dette område. Det gælder først og fremmest sprøjtning med pesticider, men også andre aktiviteter der kan forurene fremtidens grundvand som industrikemikalier eller eksisterende lossepladser. I grundvandsparker kan arealerne fortsat anvendes til andre formål. Det kan fx være: økologisk landbrug, VE-anlæg eller natur.

I Vandsamarbejde Mors arbejdes der på at finde områder til grundvandsparker. Rambøll er hyret til opgaven og skulle være tæt på at færdiggøre opgaven. Kommende møde 20. november, alle venter spændt på resultatet.

Foreningen Vandsamarbejde Mors blev stiftet 24. april 2024, øens 28 vandværker er med i foreningen. Foreningen arbejder fortsat på at finde grundvandsparker.

På Mors er der pesticidrester i 70 % af drikkevandsboringerne, 9 er over grænseværdien. Det til trods bliver udvalgsformanden for Teknik & Miljø ved med at fremhæve det er gamle stoffer og det kan man ikke gøre noget ved. Men alle beboere på Mors får rent drikkevand.

Fund af pesticidrester i aktive boringer i Kommuner vi sammenligner os med eller er i nærheden af:

Thisted 59 %

Jammerbugt 38 %

Skive 51 %

Holstebro 23 %

Vesthimmerland 34 %

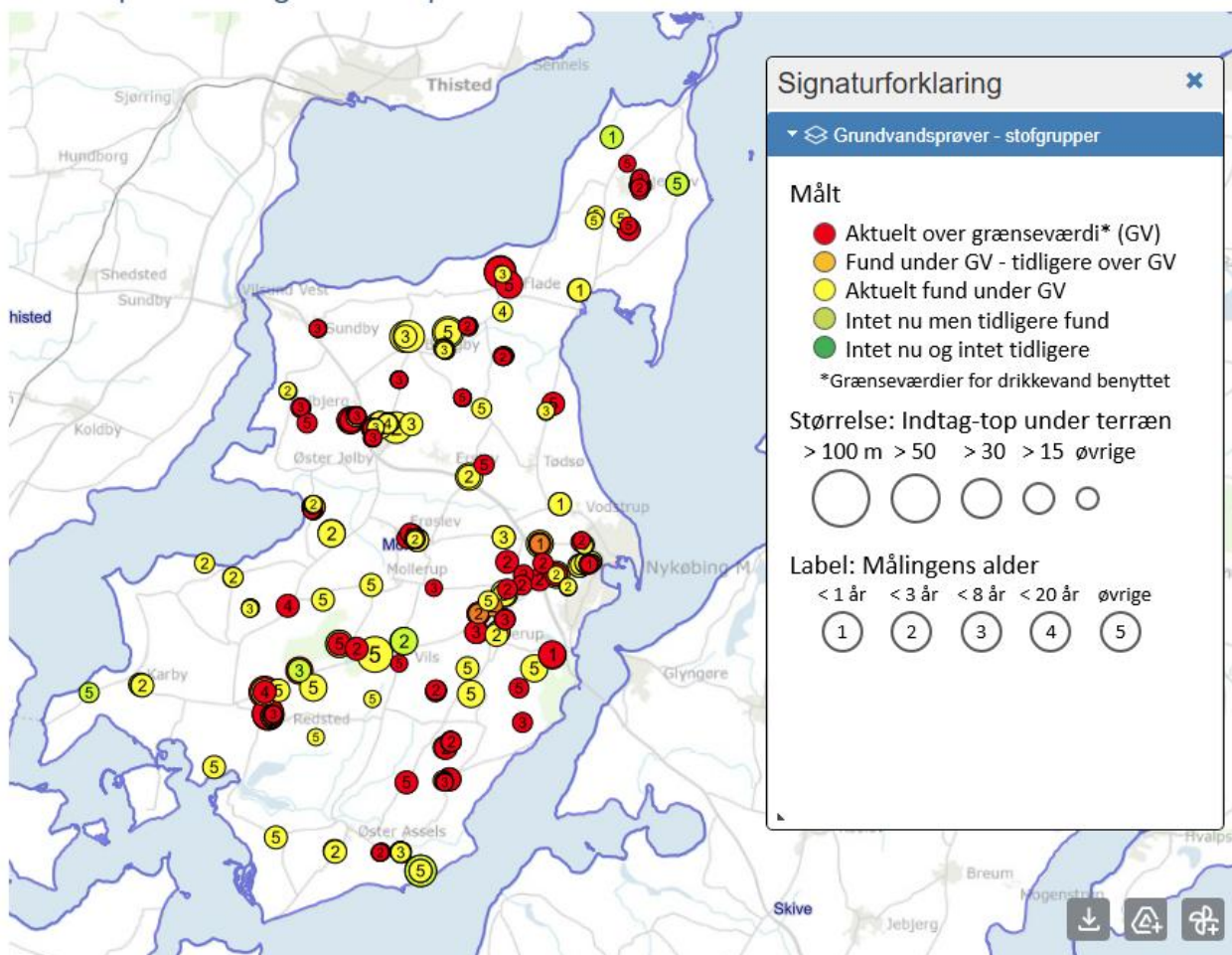
Herning 19 %

Lemvig 0 %

Danmarks Naturfredningsforenings data er faktuelle og stammer fra GEUS database Jupiter.

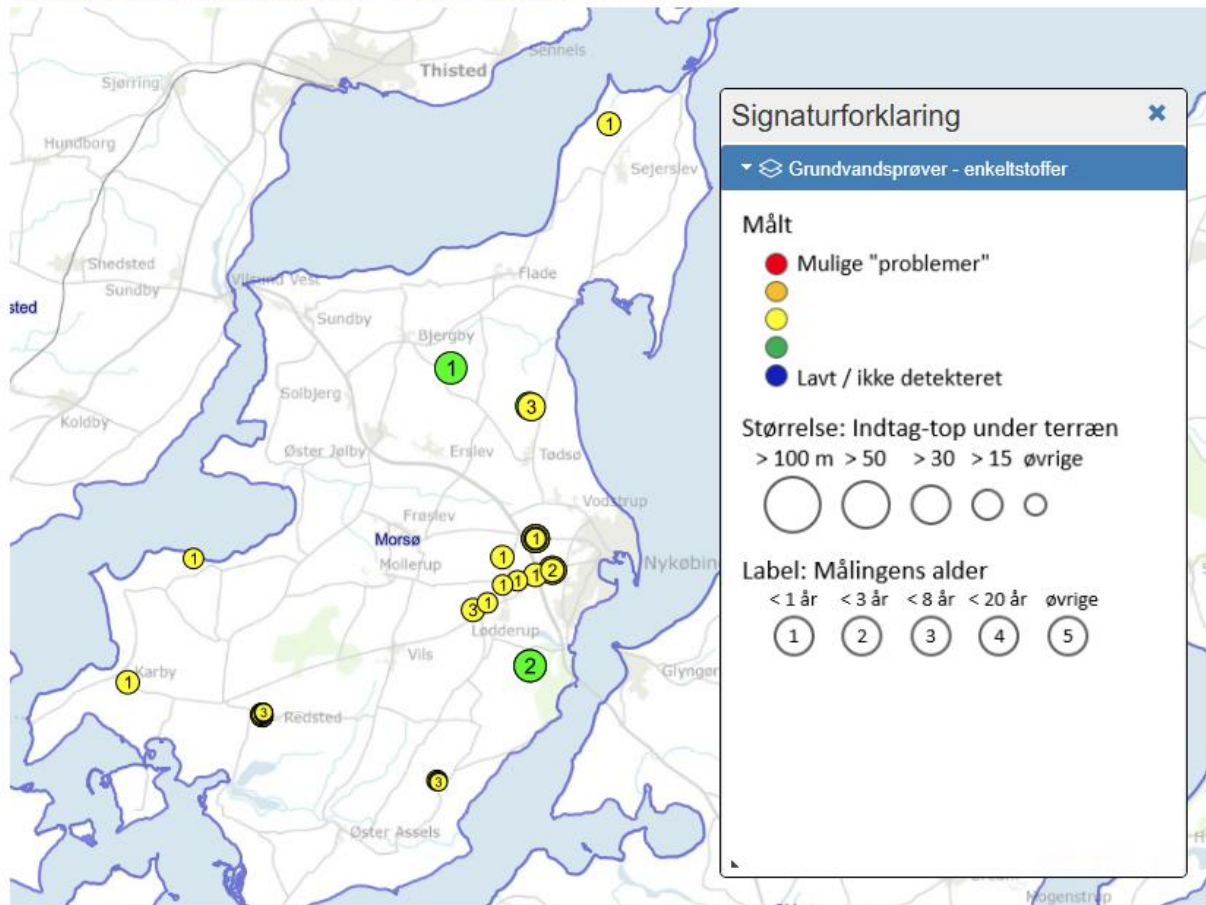
Geolog Walther Bruch fra DN-sekretariatet udtaler: Da det vand vi indvinder ofte, er gammelt grundvand, er hovedparten af de fundne stoffer ofte forbudte stoffer.

Fund af pesticider i grundvand på Mors:

Men desværre findes godkendte PFAS-pesticider pt i stor stil også på Mors. Se figur med TFA, der viser at du har ret. De fleste af PFAS-pesticiderne bliver forbudte om et års tid, men netop nu spredes fluorpesticiderne som danner evighedskemikaliet TFA der ender i grundvandet og i dit drikkevand.

TFA der stammer bl.a. fra PFAS pesticider på mors:

Miljøstyrelsen har i 2025 forbudt en lang række PFAS-pesticider. Men styrelsens forbud løser ikke roden til problemet: Selv når forbuddet træder i kraft sprøjtes der stadig med andre PFAS-pesticider og sprøjtegifte på de danske marker – og landbruget kan frit løbende tage nye PFAS-pesticider i brug.

Grøn Trepert

Den Grønne Trepert er et kæmpe fremskridt for kvælstofindsatsen i Danmark. Den er et lys i mørket i forhold til de 70 timers video fra Vejle Fjord, hvor blot en fisk kom frem på skærmen.

Den er et løfte om ilt til de fjorde og kystvande, som de senere år har været ramt af de værste iltsvind i over 20 år.

Den er et håb for de kommende generationer, der gerne vil fange fisk i fjorden og nyde kyster uden slimet fedtemøg.

Og den er uden sammenligning historisk, når regeringen sammen med et bredt flertal i Folketinget har besluttet at afsætte 43 milliarder skattekrone til at omlægge landbrugsjord til natur.

Men samtidig er den også fuldstændig afhængig af, at de lokale treparter finder løsninger om udtagning af landbrugsjord og omlægning af natur, som lever op til de politiske fastsatte mål om at reducere udledningerne af kvælstof med de 13.780 tons, der ifølge myndighederne skal til for at nå god tilstand i det danske vandmiljø.

Bag aftalen om Den Grønne Trepert står Regeringen bestående af Venstre, Socialdemokratiet og Moderaterne, Danmarks Naturfredningsforening og Landbrug & Fødevarer og med bredt flertal af Folketingets partier.

I Lokal Trepert Limfjorden er Danmarks Naturfredningsforening repræsenteret af Gorm Wæhrens og Thorkild Kjeldsen. Her deltager alle 18 kommuner.

Morsø Kommune har nedsat en Lokal Trepert Morsø. I gruppen deltager 2 politikere, ledelsen af Teknisk Forvaltning og en biolog, 1 repræsentant fra Fjordland og 1 repræsentant fra DN Morsø.

Det er et samarbejde, der er vigtigt for at nå i mål med den bundne opgave, og det er ikke til diskussion, at vi skal finde arealer til fuld indfrielse af indsatsbehovet for alle vores kystfarvande.

DN Morsø har indsendt mange projektforslag til Morsø Kommune og Lokal Trepert Limfjorden. Vi har fulgt de overordnede principper for omlægningsplanen som er vedtaget:

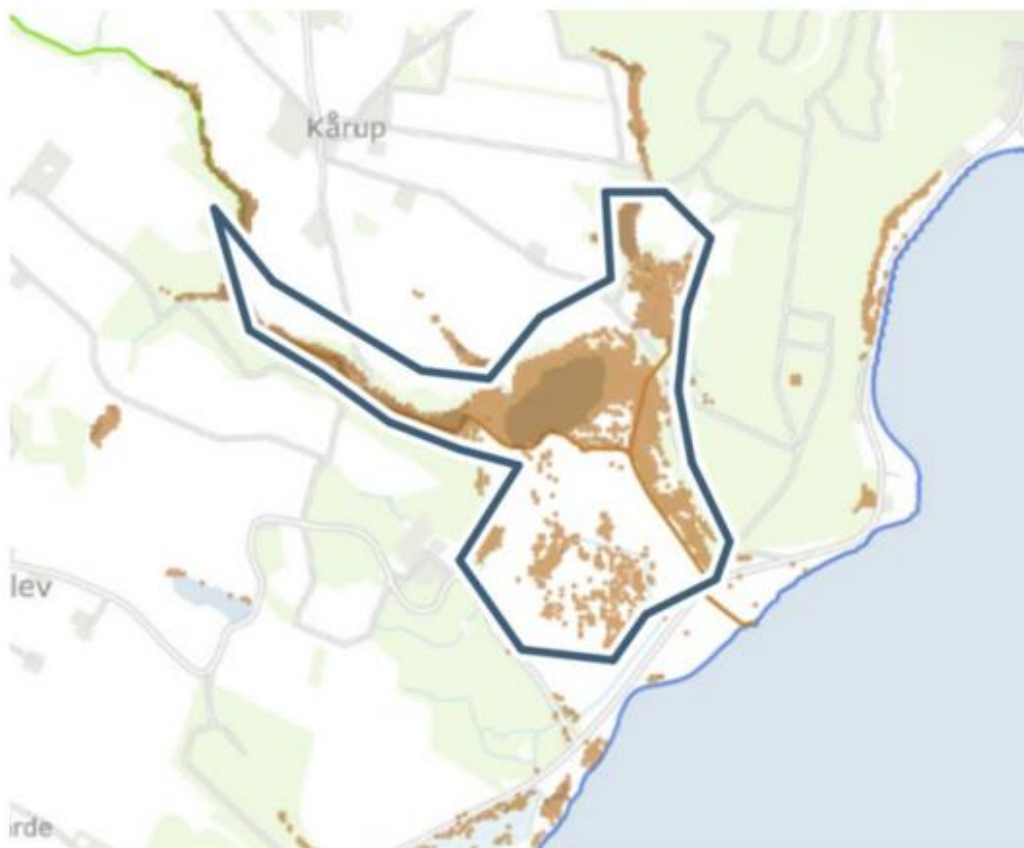
1. arealer, der har stor kvælstofeffekt
2. arealer, der har stor kulstofbindingseffekt
3. arealer, der leverer flest mulige synergier i forhold til biodiversitet, grundvandsbeskyttelse og andre planhensyn
4. at de udtagne områder bliver store og sammenhængende for at sikre bedre biodiversitet
5. at der ved udpegning af vådområder og lavbundsprojekter bør udpeges hele ådale i sammenhæng og inkluderes så store randarealer, at man kan sikre stor kvælstofeffekt uden at komme i konflikt med beskyttet natur

Vi ved ikke, hvordan DNs projektforslag er blevet modtaget, hvordan de bliver behandlet.

Alt er så hemmeligt, at selv i den Lokale Trepert Morsø, som er en lille gruppe, ingen åbenhed er, og man taler ikke om omlægningsplanen, kigger ikke på kort for at se muligheder.

Det er helt galt, og derfor må jeg lige minde om, at Den Grønne Trepert er et partnerskab, der består af tre parter, som er kommuner, landbrug og Danmarks Naturfredningsforening. De deltager med lige vægt i samarbejdet og skal blive enige – der skal opnås konsensus.

Eksempel fra MARS. Indtegnet projekt og sendt til Morsø Kommune i grøn trepart Limfjorden:

Højrissø Bæk på Mors [MARS](#)

- Vandløb i yderst dårlig økologisk tilstand – ikke målsætningsopfyldt i henhold til EU's Vandrammedirektiv.
- Foreslået som en del af de 30 % beskyttet natur (jf. DCE).
- Område med drikkevandsinteresser.
- Ligger tæt på etablerede naturområder.
- Nærliggende landbrugsarealer er stærkt dræned – mulighed for betydelig kvælstofreduktion.
- Potentiale – anbefales til lavbundsprojekter.
- Lavbundsprojekter er allerede etableret i nærområdet.
- Mulighed for at udvikle fantastisk natur – ådal med stejle skrånninger.
- Vigtig ådalsnatur i et naturfattigt område – grøn korridor.
- Forekomst af okker i vandløbssystemet.
- Ligger i biodiversitets prioriteret område

Skranderup. Udvidelse af skovområde. Naturtype ikke særlig udbredt på Mors. Ønskes omlagt til urørt skov. Effekt ved skovrejsning

Effekt

N Kvælstofeffekt

1,5 tons

▽ Lavbundsindsats

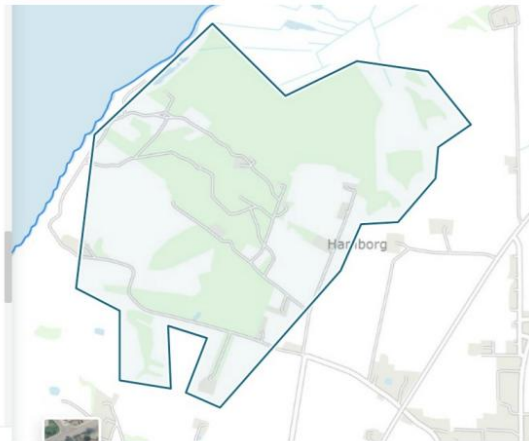
0 ha

🌲 Skovrejsningsindsats

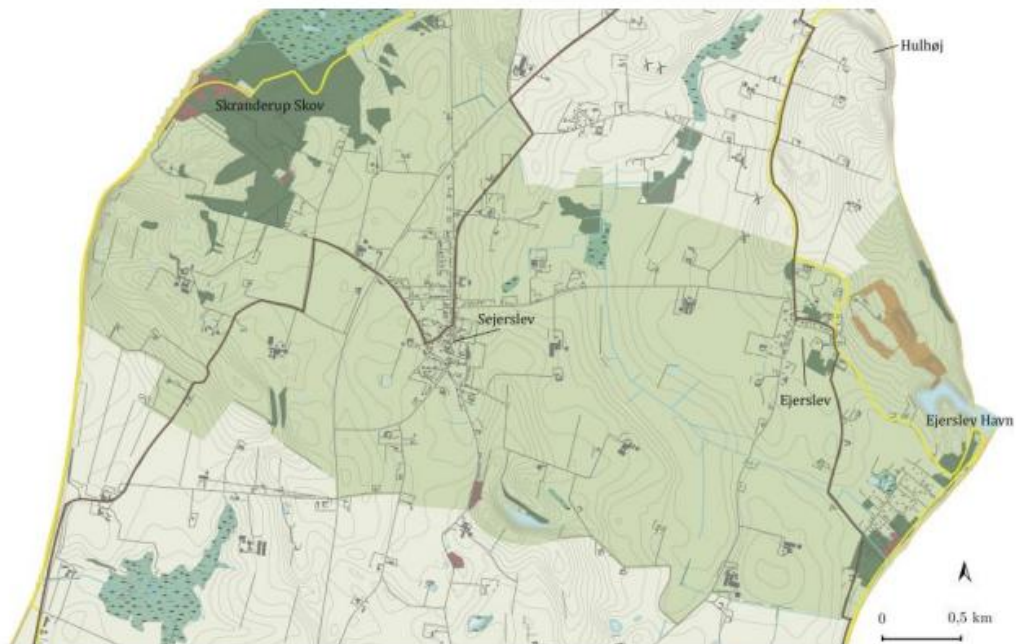
138,9 ha

📊 Potentialer og analyse

Potentialer

11

Figur 1.2 Sejerslevhåndet

Sejerslev

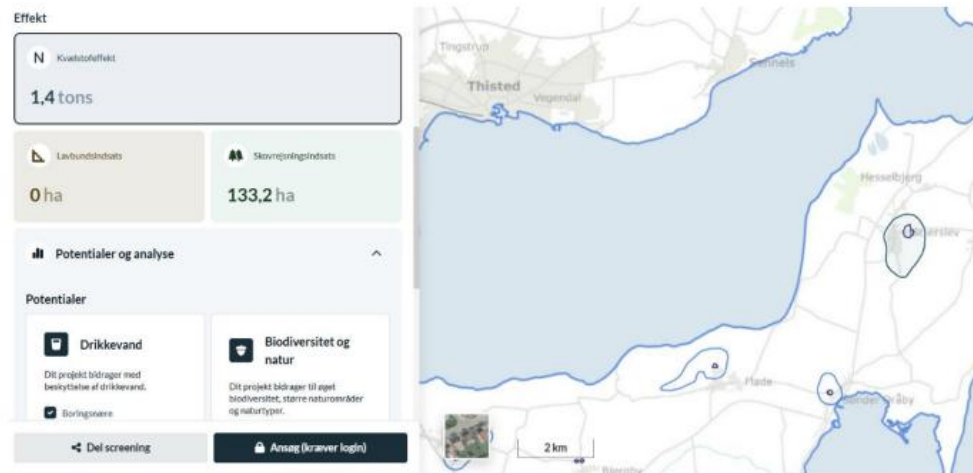
Er en af de største almene vandværker på øen.

Unik natur og geologi i område ('Forslag til udtagning': 1 Dybhav), midt i 'Sejerslevbåndet'

Beskyttet natur i nord og syd,

Lavbandområde, kulstofrig jord

Kirkejord skulle holdes gødnings- og sprøjtefri og kunne indgå i bynære rekreative områder

brune markområder er ejet af Folkekirken

Morsø Kommune har nedsat en Lokal Trepert Morsø. I gruppen deltager 2 politikere, ledelsen af Teknisk Forvaltning og en biolog, 1 repræsentant fra Fjordland og 1 repræsentant fra DN Morsø.

Det er et samarbejde, der er vigtigt for at nå i mål med den bundne opgave, og det er ikke til diskussion, at vi skal finde arealer til fuld indfrielse af indsatsbehovet for alle vores kystfarvande.

Kystvandråd

Konkrete opgaver for kystvandrådet

- Rådgive den lokale trepart for Limfjorden i udarbejdelsen af omlægningsplanerne
- Arbejde for at sikre realisering af de nødvendige indsatser i den efterfølgende implementeringsfase
- Bidrage til at skabe en fælles forståelse for de lokale udfordringer i kystvandet og dermed forankre ansvar og generere ejerskab i lokalsamfundet
- Gennemføre lokalt forankrede analyser for alternative veje til målopfyldelse
- Afprøve konkrete nye veje og metoder til implementering af indsatser gennem forsøgsprojekter

Økonomi Nedsættelsen af kystvandråd er et 3-årigt tilsagn på 5.000.000 fra 2025 til og med 2027 2025: 1.945.000 2026: 1.745.000 2027: 1.310.000

Indsatsbehov

Bilag 1: Kystvand deloplande: Kvælstofindsats fordelt på virkemidler								CAP	Markregulering og udtagningsindsats*		
Hovedfarvands-område	Netværk	Kystvand delopland		Nedstrøms kystvand	Areal, delopland	Status-belastning	Baseline-belastning	Fordelt indsatsbehov, jf. bilag 1.1	CAP, sum af effekter	Foreløbig indregning af markregulering (6.500 ton N)*	Foreløbig indregning af udtagnings-indsats*
		ID	Navn								
3	Kattegat	235	236 Thisted Bredning	234	552,0	1.061,0	932,0	522,8	18,9	191,0	312,9

- Samspil med arealomlægning i Grøn Trepert

Kystvandopland til Thisted Bredning 55204 hektar

Organisering – Thisted Kommune er sekretariats funktion. Maksimalt 20 deltagere – Ligelig fordeling mellem beskyttere og benytttere.

Vær opmærksom på: **Det er en trepart, hvor de tre parter deltager med lige vægt: Danmarks Naturfredningsforening, Fjordland og Morsø Kommune.**

Lidt historik:

Morsø Kommune havde aftalt med Thisted Kommune at der skulle søges om et Kystvandråd og som borgmesteren udtalte til pressen da han blev spurgt om der ikke manglede nogle. Borgmesteren svar var, at DN nok skal blive inviteret når vi har lavet et kystvandråd.

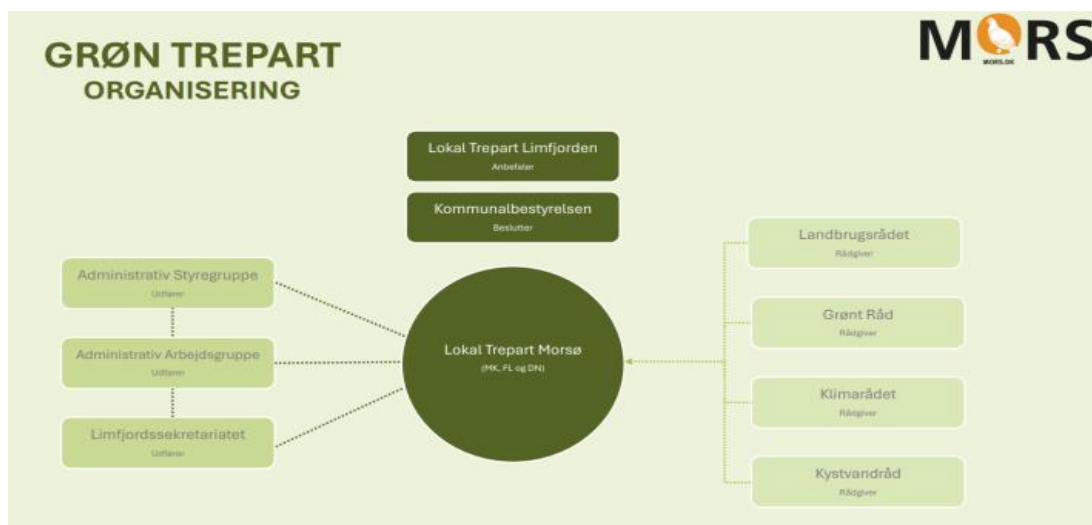
De to kommuner havde skrevet ansøgningen, men fandt ud af at DNs underskrift på ansøgningen var vigtig for at pengene kunne blive frigivet.

DN blev orienteret om, at ansøgningen var skrevet, vi skulle blot skrive under. Det sagde vi nej til.

Så startede forhandlingen om ansøgningens indhold og budgetfordelingen mellem opgaverne. Forhandlingerne sluttede med en ansøgning hvor naturen blev mere prioriteret.

Figur 3. Fælles organisering af kystvandråd i Limfjorden (fra Viborg Kommune)

Morsø Kommune, Grønt Råds møder. 10.april 2025

Dagsorden: Trepartsaftalen, Omlægningsplan, Kystvandråd og Den Lokale Trepert

- De lokale treparter er samarbejdsorganer, som skal drøfte, koordinere og tænke i helheder på tværs med henblik på at udarbejde 23 omlægningsplaner inden udgangen af 2025.
- ...skal søge at nå til enighed om omlægningsplanerne via konsensus.
- I sidste ende er det kommunalbestyrelserne, som har ansvaret for at principvedtage planerne og efterfølgende realisere den arealomlægningsindsats, som indgår i omlægningsplanerne.

Milepæle for de lokale treparter:

- 1. februar 2025: Nedsættelse af lokale trepart for hver af de 23 lokale treparter.
- 1. juli 2025: De lokale treparter har oprettet de første skitseprojekter i it-systemet MARS.
- December 2025: Kommunalbestyrelserne skal principvedtage omlægningsplanerne fra de 23 lokale treparter inden for

Omfanget af Indsatsen

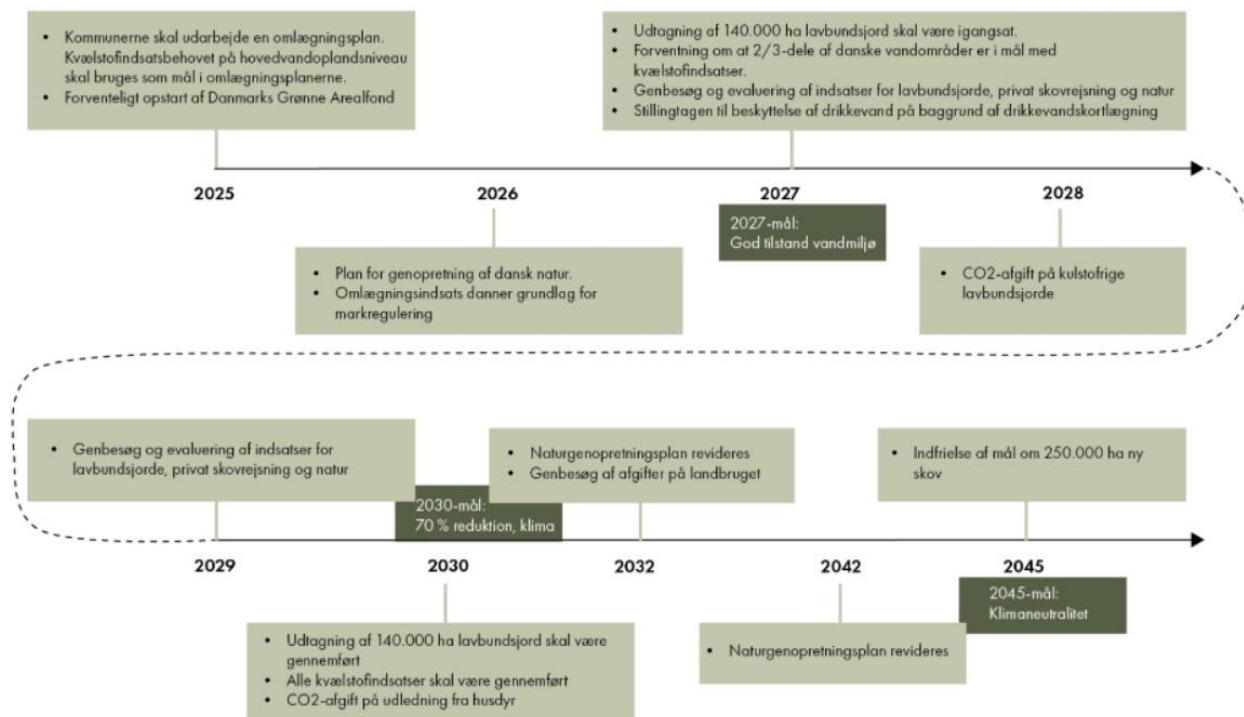
- Omlægningsplanerne skal finde 100% af kvælstofindsatsen ved arealomlægning.

Overordnede principper:

- Arealer der har stor kvælstofeffekt
 - Arealer der har stor kulstofbindingseffekt
 - Arealer der leverer flest mulige synergier i forhold til biodiversitet, grundvandsbeskyttelse og øvrige kommunale planhensyn, herunder fødevareproduktion
 - At de udtagne områder bliver store og sammenhængende for at sikre bedre biodiversitet
 - At der ved udpegning af vådområder og lavbundsprojekter bør udpeges hele ådale i sammenhæng og inkludere så store randarealer, at man kan sikre stor kvælstofeffekt uden at komme i konflikt med beskyttet natur
- **Den del af indsatsen som ikke kan indfries via arealomlægning skal indfries som markregulering! (Skærpet miljøgaranti)**

deres kommunegrænse.

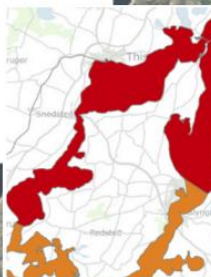
Tidsplan

Kystvandråd

Thisted Bredning

- **Indsatskrav**
– 522,8 Ton N

Grønt Råds møde 18.september 2025

Dagsorden: *Status omlægningsplan og

*workshop – Grønt Råds bidrag til omlægningsplanen

Fra referat:

Mødet blev indledt med et ekstra indslag, da Vandsamarbejdet ønskede at orientere Grønt Råd om fremdriften i deres arbejde med fælles kildepladser.

Jette Vester (grundvandsmedarbejder Morsø Kommune) orienterede om fremdriften i Vandsamarbejdets arbejde, samt at Rambøll er i gang med at indhente yderligere data, herunder vandkvalitetsdata i udvalgte områder, hvor potentialet indledningsvist er vurderet størst ift. Placering af kildepladser.

Jette kunne ligeledes fortælle, at man generelt har nået ca. halvdelen af indsatsen i BNBO-områderne. Arbejdet med lokalisering, og efterfølgende analyser af potentialet, for de forskellige placeringer af kildepladser tager lang tid. Det forventes at arbejdet vil tage frem til 2027.

Her må DN tilføje, vi er ikke tilfredse. Arbejdet skulle være færdig 1.marts 2025. At man så kun har nået halvvejs, er helt uacceptabel og hvad der ikke blev skrevet i referat, men blev sagt på mødet. Kommunen fortsætter med frivillige aftaler, fordi det er dyrt og kompliceret at pålægge lodsejere en afgift – det er helt klart en politisk beslutning.

Landbrugets forurening

Vi bor knap 20.000 mennesker på Mors, men der er over 300.000 grise i lukkede stalde. Det er en tæthed, som er næsten 3 gange højere end på landsplan og som er den højeste i Europa.

Når landbruget fylder meget i debatten om den grønne trepart, så er det fordi mange landmænd – skynder sig at pege på spillevandsudledningen som den afgørende faktor for forureningen af Limfjorden og havmiljøet.

DN mener, det er misinformation, som tager fokus fra hovedproblemet.

Landbruget står for ca. 70 % af den samlede kvælstofforurening, der dræber fjordene.

Landbrug er uden tvivl en del af vores identitet, og det er forståeligt med en meget bred tilknytning til landbrug. Men det betyder ikke, at vi i al fremtid accepterer, at et enkelt erhverv - som er svineproduktionen – påvirker vores miljø i den grad, som den gør. Det gælder luft, drikkevand, vandmiljø og biodiversitet.

DN vil påstå:

Afgasning af de flere end 200 mio. husdyr i Danmark har nået et omfang, hvor befolkningens livskvalitet i store dele af landet forringes.

Ammoniakforureningen har stået på i årevis, mens de grønne algebelægninger har bredt sig overalt på huse, kirker, campingvogne, havehegn og i plantager med juletræer og pyntegrønt. Det er den giftige gasart ammoniak, der giver næring til de mange alger. Ammoniakken udvikles ved fordampning af millioner af liter urin fra husdyr, hvorefter den senere afsættes som næringsrig luft og regn over egne med mange svinefabrikker og kvæg- og kyllingefarme.

En ting er stanken af ammoniak, noget andet er den sundhedsskadelige virkning på mennesker og miljø, men begge effekter påvirker livskvaliteten i store dele af Danmark.

Muslingefiskeri - fiskeriaftale

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og fiskeri:

I Tilladelse til fiskeri efter blåmuslinger i Limfjorden i sæson 2025-26 er der taget særlig hensyn til Limfjordens miljøtilstand.

Særlige vilkår:

1. Fiskeri er kun tilladt i Limfjorden i produktionsområder udlagt i henhold til bekendtgørelse nr. 1321 af 28.november 2024 om muslinger m.m.
2. Fiskeri er kun tillad uden for Natura 2000 områder, og med en afstand på minimum 100 meter til Natura 2000-områderne. Afgrænsningen af Natura 2000-områderne fremgår af bekendtgørelse nr. 1098 af 21.august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. **Muslingeskrab kan først finde sted i Natura 2000-områderne efter der foreligger en ny miljøkonsekvensvurdering.**

Limfjorden - miljøtilstand

Der er skrevet og talt meget om Limfjordens dårlige miljøtilstand. Der har været stort iltsvind i år og meget fedtemøg.

Fedtemøg er en folkelig betegnelse for store mængder af løst flydende, slimede brunalger, der samler sig ved kysterne, især i bugter og vige. Det består hovedsageligt af arten dunalge og almindelig vatalge, og når det rådner på stranden, kan det lugte fælt på grund af svovlbrinte.

Algerne er først fastsiddende på fx sten, andre alger, dyndsnegle og blåmuslinger, men efterhånden som de større, rives de løs. De vokser videre i løs tilstand og kan blive meget store. Væksten fremmes af forøgede mængder af næringssalte.

En væsentlig årsag til de store mængder fedtemøg er udledning af kvælstof fra landbruget, som fører til, at algerne vokser sig store og efterfølgende samler sig som store, rådne matter.

Her ser du et foto fra Thisted Bredning, med fedtemøg, iltsvind og døde fisk.

Biogas

DN Morsø har 16.juni 2025 indsendt høringssvar til Morsø Kommune vedrørende udvidelse af biogasanlæg – Limfjordens Bioenergi.

Først om biogasanlæg generelt:

DN mener:

Restprodukter fra fødevarerproduktion, madaffald fra husholdningerne og grøn biomasse fra naturpleje udgør en god, lokal og forsyningssikker kilde til energiproduktion, når de forgasses i et biogasanlæg. Biogas kan desuden indgå i en række synergier, der hjælper med at løse andre samfundsmæssige udfordringer. Når organisk affald f.eks. omdannes til biogas, kan denne opgraderes og lagres i naturgasnettet eller udnyttes direkte i transport og fjernvarme, uden at værdifulde kul- og næringsstoffer går tabt. Dette er tilfældet, hvis det organiske affald i stedet afbrændes i et affaldsforbrændingsanlæg. Af denne grund spiller biogas en central rolle i den cirkulære økonomi, hvor det for eksempel kan være gavnligt for både klima og miljø at sende gyllen gennem et biogasanlæg, inden det spredes på marken.

Mens biogas forventes at skulle spille en væsentlig rolle i den grønne omstilling af energiforsyningen, er det afgørende at dette sker med fokus på nogle af de udfordringer der følger med. Der er blandt andet risiko for, at en øget produktion af biogas kan forsinke en nødvendig omstilling af landbruget. Dette er for eksempel tilfældet, hvis udviklingen af biogas fører til en væsentlig øget efterspørgsel efter husdyrgødning, som kan give incitamenter til at foretage investeringer i anlæg og indgå langsigtede leveringskontrakter der kan fastlåse produktionen i mange år fremover. Selv hvis øget biogasproduktion ikke i væsentlig grad er baseret på husdyrgødning, kan øget efterspørgsel efter alternative kilder som energiafgrøder eller importeret biomasse have uønskede effekter. Andre former for biomasse, som halm, kan imidlertid bidrage betydeligt til biogasproduktionen, hvilket kan gøre produktionen mere bæredygtig og mindre afhængig af husdyrhold.

Særligt om det konkrete projekt, udvidelsen:

DN mener:

Anlægget er ved at have en alder, så der er brug for opdateringer. Vi er i den seneste tid, gennem lokalt nyhedsmedie, blevet orienteret om store lugtgener fra anlægget og senest hørt på Orienteringsmødet 18.juni - arrangeret af Limfjordens Bioenergi. Der har tilsyneladende været lugtgener, fra anlægget etableret i 2010, i perioder de senere år. Det er på høje tid at få luftrensningsanlægget renoveret så lugtgener minimeres, det bør gøres straks. Med eller uden udvidelse af anlægget.

En udvidelse vil også betyde mere tung trafik på vejene hvilket bekymrer områdets beboere, det medfører mere støj og især de svage trafikanter på cykel vil være udsatte, i fare.

I dag er der tung trafik på Næssundvej til biogasanlægget, 35 lastvogne/døgn og det var tydeligt at høre på borgerne, at de bekymrer sig om yderligere tung trafik/dobbelt op.

Her må Morsø Kommune være ansvarlig for at der indtil biogasanlægget etableres svingbane og der etableres cykelsti på den strækning der er nødvendig, så de svage trafikanter sikres meget bedre end de er i dag. Næssundvej trænger til en opdatering.

Natur og Bilag IV-arter:

Projektet indebærer ændringer på arealer, der er beskyttet natur efter naturbeskyttelseslovens § 3. I forbindelse med projektet søges nedlagt en beskyttet naturtype i form af en sø på i alt 5.930 m² mod samtidig etablering af erstatningsnatur i nærområdet.

DN Morsø anbefaler en udvidelse og etableret erstatningsnatur.

Kommentarer til debatoplæg: Etablering af nyt biogasanlæg, Biogas Mors.

Morsø Kommune har den 24.juni 2025 besluttet at indkalde ideer, forslag og kommentarer med et debatoplæg, forud for planlægning og miljøvurdering for etablering af gasledning og biogasanlæg. Baggrunden er, at Morsø Kommune har modtaget en ansøgning om planlægning for etablering af et nyt biogasanlæg fra Udviklingsselskabet Biogas Mors A/S.

Biogasanlægget foreslås placeret ved Præstbrovej 14, 7900 Nykøbing Mors i Erslev Industri og Foodpark i et eksisterende erhvervsområde beliggende centralt på Mors. Samtidig indgår en planlagt gasledning fra det ovennævnte biogasanlæg og stationen for tilkobling til det nationale gasnet – M/R stationen ved Gammel Vodstrupvej 2, 7900 Nykøbing Mors også i projektet.

og

DN Morsø har tilkendegivet, at virksomheden Limfjordens Bioenergi bør få den udvidelse de ansøger om. Biogasanlægget vil hermed blive opgraderet med de bedste tekniske løsninger, de eventuelle lugtgenerne vil blive minimeret og anlægget vil kunne modtage de restprodukter fra landbrug der er brug for. Beliggenheden er rigtig god.

DN Morsø stiller sig tvivlende overfor, om der er behov for 2 store biogasanlæg på Mors.

Vi må formode, at dyreantallet falder som følge af jord der tages ud af produktion efter aftaler i Den Grønne Trepert. Det virker ret voldsomt med to store anlæg inden for så kort afstand på Mors.

Vi ved der er et stort biogasanlæg ved Skive og et kommende biogasanlæg i Elsted, Thisted Kommune.

VE-anlæg - energizoner

Morsø Kommunes kommunalbestyrelse vedtog 26.november 2024

VE-forliget om udpegning af to energizoner på Mors, hvor der potentielt kan opstilles nye VE-anlæg.

Tre VE-projekter udvalgt – berørte parter inviteres til dialog

Morsø Kommunalbestyrelse har nu udvalgt tre vedvarende energiprojekter, som går videre til næste fase. Her skal forslagene kvalificeres gennem tæt dialog med borgere, naboer og udviklere.

De tre projektforslag er alle blevet godkendt, dog med den tilpasning, at det kun drejer sig om opsætning af vindmøller. Det betyder, at der ikke opsættes nye solcelleanlæg på øen. Samtidig er det også besluttet at ophæve begge energizoner. Dermed indføres der igen vindmøllestop på Mors. De tre energiprojekter, som går videre til næste fase er:

- Energiprojekt Erslev Kær - F3
- Vindmølleprojekt Moutrup - M2
- Vindmølleprojekt Søndenom - M3

Vindmøllestoppet blev vedtaget i 2016 og gælder til 2030

Der er nedsat Dialoggrupper for hver af de tre energiprojekter. Dialoggrupperne består af nærmeste naboer til projekterne.

På Kommunalbestyrelsesmøde havde Venstre og Danmarks Demokraterne fremsendt ændringsforslag, som blev vedtaget. Ingen solcelleparker skal med i første fase, kun vindmøller.

Energizoner

Baggrund

Morsø Kommune har et mål om at være selvforsynende med vedvarende energi i 2030.

På den baggrund har kommunalbestyrelsen udpeget to energizoner, hvor der potentielt kan opsættes nye vindmøller eller hybridanlæg (sol og vind)

Energizoner er områder, der er reserveret til produktion af energi – på samme måde som bolig-/industriområder og natur.

Udpeget under hensyn til afstand til beboelse, samspil med erhverv, natur, landskabelige forhold.

Energiprojekt Erslev Kær - F3

Vindmølleprojekt Moutrup - M2

Vindmølleprojekt Søndenom - M3

Marin naturpark Løgstør bredning

DN Vesthimmerland, DN Jammerbugt, DN Thy, DN Morsø og DN Skive-Salling har arbejdet med projektet i et par år.

Vi har inviteret politikere i de 5 kommuner til møde og præsenteret projektet, her i valg-efteråret har vi holdt pause, men genoptager arbejdet til januar 2026.

Initiativtagerne fra fem lokalafdelinger i Danmarks Naturfredningsforening har en vision for

Limfjorden – vi ønsker en Marin Naturpark (MNP) ved Løgstør bredning. En MNP vil kunne beskytte, bevare og genskabe Limfjordens unikke natur- og kulturlandskab, samtidig med at skabe mulighed for bæredygtig rekreation, turisme og uddannelse til gavn for lokalsamfundet

Vi ønsker at fremme biodiversiteten for hele Limfjorden, ved at etablere et veldefineret beskyttet område der vil fungere som en vigtig kilde til udbredelse af vild flora og fauna i hele Limfjorden.

Hvorfor Løgstør bredning?

Fjordene er en karakteristisk dansk landskabstype som såvel biologisk som kulturelt har spillet en afgørende rolle. Limfjorden er landets største sammenhængende fjordområde med tilhørende udstrakte strandenge som f.eks. omkring Vejlerne.

Limfjorden er karakteriseret ved en vandgennemstrømning, som giver et godt potentiale for en relativt hurtig genskabelse af en god miljøtilstand i takt med at der ved gennemførelse af den nye trepartsaftale sker en reduktion af næringsstofftilførslen. Op imod 80% af de europæiske strandenge findes i Danmark og heraf en stor del omkring Limfjorden.

Limfjordens natur har gennem tiderne givet basis for en kulturel udvikling som i dag afspejles i kystbyerne samt steder som Ertebølle, Aggersborg, Vitskøl og mølergravene på Fur og Mors.

Initiativtagerne fra fem lokalafdelinger i Danmarks Naturfredningsforening har en vision for Limfjorden vi ønsker en Marin Naturpark (MNP) ved Løgstør bredning. En MNP vil kunne beskytte, bevare og genskabe Limfjordens unikke natur- og kulturlandskab, samtidig med at skabe mulighed for bæredygtig rekreation, turisme og uddannelse til gavn for lokalsamfundet.

Afgrænsning

Vi foreslår derfor et område, der tager udgangspunkt i Løgstør bredning, lokaliseret helt centralt i Limfjorden. Området dækker ca. 57.000 ha og strækker sig med en linje øst ved Aggersund udfor Aggersborg (UNESCO verdensarv) med tilstødende COASTal LIFE projekt, fra Aggersundbroen ned forbi Løgstør og videre syd over, forbi Lendrup strand og Sandø, området udfor Vitskøl Kloster, Ertebølle, Risgårde bredning og ned mod Hvalpsund. Inkluderer Livø som en vigtig dellokalitet. Fra Hvalpsund over til Sundsøre og linjen følger kyststrækningen på østsiden af Salling inkluderende Fur med mølerklinter (Ansøger om UNESCO Verdens-arv) og rundt til Glyngøre og videre ned til Kås Hoved. Herfra over til Sillerslev og nord over langs kyststrækningen øst om Mors og forbi Nykøbing Mors. Området afgrænses igen ved at krydse Limfjorden lidt vest for Feggesund og grænser op til

Fuglereservatet Vejlerne på strækningen tilbage mod Aggersund. Denne afgrænsning vil inkludere flere dellokaliteter med særegne naturmæssige og kulturelle interesse punkt som nævnt ovenfor og skabe en gensidig biologisk synergi med Vejlerne.

Afgrænsning af området

Delprojekt til DN´s Mini Citizen Science-projekt i Limfjorden.

*Målinger der understøtter NOVANA og Århus Universitets målinger/udmeldinger vedr. tilstanden i bl.a. Limfjorden og som fremadrettet kan understøtte resultaterne fra Trepert Limfjorden.

*Delprojektet består af 4 dele.

*a) Sigtprøvetagninger fra min. 20 havnemøler i Limfjorden udført af frivillige. Måledata kan lagres i OxyGuards database. Se næste afsnit.

*b) Transektmålinger 7 steder i Limfjorden hen over NOVANA's målesteder. NOVANA udfører ilt, temp. og salinitetsmålinger på udvalgte dybe steder i Limfjorden. Men Århus Universitet vil gerne have målinger på hver side af disse. Der indkøbes via Veluxfondens Blåt Guld 60+- midler professionelt

udstyr til dette hos firmaet OxyGuard i Farum. OxyGuard har udviklet en database til udstyret, som vi får adgang til at benytte som lager i foreløbig 5 år.

De 7 måletransekter er udvalgt i samarbejde med AU Ecoscience v. prof. Stiig Markager og Jesper Philip Aagard Christensen.

Frivillige med egnede både udfører disse målinger.

*c) Frivillige IT-kyndige udtrækker dataene og fremstiller kurver m.m.

*d) Synliggørelse og mediedækning af projektet med hjælp fra bl.a.

DN's kommunikationsafdeling.

John Clausen er initiativtager og leder opgaven. DN Morsø deltager i sigtemålinger i Nykøbing Mors havn, ved Feggesund og Vildsund.

Sigtemålinger med en sigteskive:

Secchiskiven er et redskab til måling af **sigtedybde** i søer og havet. En Secchiskive (opkaldt efter den italienske astronom og jesuit Pietro Angelo Secchi) består som udleveret af en sort/hvid skive af plast med en diameter på normalt 20cm. **Den udleverede er 19,5 cm med et rundt jernlod skruet på under skiven og vejer 515 gr.**

Hvorfor sigtemåle? Vandets klarhed dvs. sigtedybden er et udtryk for hvor mange alger, der er i vandet. Makroalgerne formerer sig jo mere N (kvælstof) der er i vandet.

Sigtedybden er derfor en enkel, billig og videnskabelig valid målemetode til at konstatere om N (kvælstoffet) falder eller stiger i fjordvandet. Vigtigt i forbindelse med Trepert tiltagene.

Der sigtemåles: 1.3. – 31.10 hver 14.dag og 1.11 – 28.2 1 x måned

Måledata tid og sigtedybde taster vi ind på firmaet OxyGuards database.

Fredninger – møder med Fredningsnævnet

Morsø Kommune har d. 14-06-2025 modtaget en anmeldelse fra Danmarks Naturfredningsforening vedr. noget pilebeplantning inden for fredningen af Salgjerhøj og Hanklit. Beplantningen er ca. 0,7 hektar stor og befinder sig på Mat.nr. 4d, Flade By, Flade – Flade Klit 8, 7900 Nykøbing. På baggrund af luftfotos er det kommunens vurdering at beplantningen er etableret i 2011-2012.

Kommunen vurderer at beplantningen er i strid med bestemmelsen i fredningskendelsens punkt 3 om at arealerne ikke må beplantes uden forudgående tilladelse fra Fredningsnævnet. Kommunen vurderer ikke at beplantningen kan sidestilles med sædvanlig landbrugsmæssig drift, som ellers er tilladt efter fredningskendelsens punkt 1.

DN Morsø er indkaldt til besigtigelse og møde med Fredningsnævnet 10.december 2025

Oversigtskort fra fredningen:

Foto fra
fredningen:

Møder:

DN Morsø deltager i Samrådsmøder med DN-afdelinger i Nordjylland 4 gange om året. 2 aftenmøder og 2 lørdage med efterfølgende naturture.

Vi holder bestyrelsesmøder ca. hver anden måned.

Vi deltager i kommunens Grønt Råd, der afholdes et møde i foråret og et møde i efteråret; sammen med de andre foreninger i kommunen.

Vi deltager i Repræsentantskabsmøder, sammen med alle afdelinger i landet. Et møde forår og et møde efterår, fysisk eller digitalt.

Tak til hver især i bestyrelsen for jeres indsats og engagement gennem året.

Information på hjemmesiden:

Læserbreve: "Måske er det ved at lysne for Limfjorden". 15.maj 2025 bragt i KunMors

"Vores pligt, vores fjord." bragt i KunMors 13.oktober 2025

"Danmarks Naturfredningsforening: "Thisted Bredning skal reddes." bragt i Nordjyske 8.11. 2025

Nyhedsbreve: "God sommer til alle medlemmer af DN Morsø." ses fra 7.juli 2025

"Årsmøde 2025". ses fra 3.november 2025.

"Bestyrelsens beretning for året der er gået." hurtigt efter Årsmødet.

Mette Jensen, formand